

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/198417,ZArchiwumIPN-Historia-bialostockiego-antykomunistycznego-podziemia-niepodleglosc.html>
28.04.2024, 03:54

#ZArchiwumIPN. Historia białostockiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego w zasobach IPN

Oddziałowe Archiwum IPN w Białymstoku od momentu powstania w 2000 roku gromadzi, opracowuje i udostępnia materiały archiwalne dokumentujące m.in. losy żołnierzy białostockiego podziemia w czasie wojny i po wkroczeniu Armii Czerwonej na tereny Białostoczczyzny latem 1944 r. Zachęcamy do obejrzenia tych unikatowych zasobów.

Wśród zasobów Oddziałowego Archiwum IPN w Białymstoku znajdziemy przede wszystkim:

- Materiały wytworzone przez Armię Krajową, a po jej rozwiązaniu w styczniu 1945 r. przez Armię Krajową Obywatelską, a później Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” oraz Narodową Organizację Wojskową i Narodowe Siły Zbrojne (wiosną 1945 r. obie organizacje utworzyły Narodowe Zjednoczenie Wojskowe). Jest to dokumentacja zgromadzona w czasie wojny i po jej zakończeniu w konspiracyjnych archiwach, która została przejęta przez UB, MO lub wojsko w czasie operacji przeciwko partyzantom, znaleziona podczas rewizji. Odnajdziemy tu rozkazy, wytyczne, sprawozdania z pracy konspiracyjnej, prasę podziemną i inne materiały propagandowe, dokumenty finansowe, rozkazy odznaczeniowe, awansowe, dokumentację zgromadzoną przez Wojskowe Sądy Specjalne.
- Dokumentacja wytworzona przez organy bezpieczeństwa państwa (UB/SB, MO, KBW) walczące z organizacjami podziemnym: akta operacyjne (sprawy operacyjne prowadzone przeciwko osobom jak i całym strukturom konspiracji – obwodom, okręgom, oddziałom partyzanckim, akta informatorów i agentów rozpracowujących podziemie, akta administracyjne – plany i sprawozdania z rozpracowania i likwidacji poszczególnych partyzantów, jak i całych oddziałów, akta osobowe funkcjonariuszy UB/SB biorących udział w walce z podziemiem, często członków grup operacyjnych).
- Akta sądów komunistycznych: wojskowych sądów garnizonowych, sądów okręgowych, wojskowych sądów rejonowych i innych skazujących żołnierzy podziemia na kary więzienia lub na karę śmierci.
- Relacje i wspomnienia, dokumenty złożone przez żołnierzy podziemia, ich rodziny (od roku 2000 do chwili obecnej) jako uzupełnienie materiałów znajdujących się w zasobie Oddziałowego Archiwum IPN w Białymstoku.

Zachęcamy do zapoznania się z pracami obecnych oraz byłych pracowników Oddziału IPN

w Białymstoku dotyczących losów żołnierzy antykomunistycznego podziemia niepodległościowego na Białostocczyźnie:

Anna Chmielewska, Jolanta Drozdowska, Justyna Gogolewska, *W godzinie próby. Żołnierze podziemia niepodległościowego w Białostockiem po 1944 roku i ich losy*, wydanie II poprawione, Białystok – Warszawa 2018,

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/66931,W-godzinie-proby-Zolnierze-podziemia-niepodleglosciowego-w-Bialostockiem-po-1944.html>

Obława Augustowska – lipiec 1945 r. Wybór źródeł, red. Jan Jerzy Milewski, Anna Pyżewska, Białystok 2010,

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/12766,Obława-Augustowska-lipiec-1945-r-Wybor-zrodel.html>

reportażami:

Dariusz Jarośniński, *Ta nasza wolność. Reportaże historyczne*, Białystok – Olsztyn – Warszawa 2018

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/47167,Ta-nasza-wolnosc-Reportaze-historyczne.html>

biogramami żołnierzy podziemia:

<https://podziemiezbrojne.ipn.gov.pl/>

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/197863,70-rocznica-smierci-kpt-Wladyslawa-Podsiada-Zolnierza-Niezlomnego.html>

pamiętnikami:

Jerzy Stanisław Kuntz „Palant”, „Kotwicz”, *Spowiedź konspiratora i partyzanta*, wstęp i oprac. Anna Chmielewska i Justyna Gogolewska, Białystok–Warszawa 2021,

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/155407,Spowiedz-konspiratora-i-partyzanta.html>

opracowaniami naukowymi:

Michał Ostapiuk, *Komendant „Bury”. Biografia kpt. Romualda Adama Rajsa „Burego” (1913–1949)*, Białystok – Olsztyn – Warszawa 2019

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/65785,Komendant-Bury-Biografia-kpt-Romualda-Adama-Rajsa-Burego-19131949.html>

Michał Ostapiuk, *Kapitan Gracjan Fróg „Szczerbiec” 1911–1951*, Białystok–Olsztyn 2021,

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/159838,Kapitan-Gracjan-Frog-Szczerbiec-19111951.html>

Jan Jerzy Milewski, *Władysław Liniarski (1897–1984). Komendant Białostockiego Okręgu ZWZ-AK-AKO*, Białystok 2016,

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/36826,Wladyslaw-Liniarski-18971984-Komendant-Bialostockiego-Okregu-ZWZ-AK-AKO.html>

Marcin Zwolski, *Śladami zbrodni okresu stalinowskiego w województwie białostockim*, Białystok 2013

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/13179,Śladami-zbrodni-okresu-stalinowskiego-w-wojewodztwie-bialostockim.html>

Żołnierze 5. Brygady Wileńskiej, lato 1945

Żołnierze 5. Brygady Wileńskiej, lato 1945

2 szwadron 6. Brygady Wileńskiej, maj 1947

Patrol 6. Brygady Wileńskiej dowodzony przez ppor. cz. w. Henryka Wieliczkę „Luźa”

Patrol kpt. Kazimierza Kamińskiego „Huzara”, zima 1950

Żołnierze z oddziału NOW/NZW sierż. Ignacego Babińskiego „Kmicica”

Żołnierze z oddziału PAS NZW wach. NN „Stalowego”

Zwiad konny 3. Brygady Wileńskiej NZW

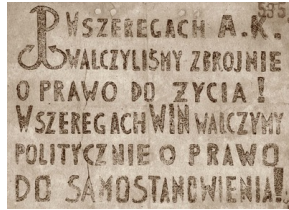
Żołnierze z oddziału PAS NZW sierż./ppor. Michała Bierzyńskiego „Sępa”

Oddział PAS NZW
sierż./st. sierż. Henryka
Jastrzębskiego
„Zbycha”

Żołnierze I Brygady
Podlaskiej NZW, maj
1947

Ulotka WiN